

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Pohjois-Savon pelastuslaitos on yksi maamme 22 pelastuslaitoksesta. Pelastuslaitoksen perustehtävänä on parantaa turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia ja niiden vaikutuksia. Pelastuslaitos vastaa maakunnan turvallisuudesta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa tuottaen pelastustoimen palvelut sekä yhteistoimintasopimuksen mukaiset ensivaste- ja ensihoitopalvelut.

Onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua pelastuslaitoksen tehtävä on tuottaa tehokkaat pelastustoiminnan palvelut, joilla turvataan tärkeät toiminnot ja vähennetään onnettomuuden seurauksia. Pelastuslaitoksen tuottamat ensihoitopalvelut ovat osa laadukasta terveydenhuollon päivystyspalveluiden ketjua. Pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu pelastuslain muuttamista koskevan lain 1353/2018 mukaisesti vastata alueellaan pelastustoimen palvelutasosta ja pelastuslaitoksen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä

- 1) pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;
- 2) pelastustoimen valvontatehtävistä;
- 3) väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä;
- 4) pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Lisäksi pelastuslaitos

- 1) suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä
- 2) tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvan kuntien valmiussuunnittelua ja varautumista
- 3) huolehtii muistakin muussa laissa alueen pelastustoimelle säädetyistä tehtävistä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Pohjois-Savon pelastuslaitos tuottaa pelastustoimen palvelut Pohjois-Savon maakunnan alueella ja lisäksi sopimuksen mukaiset ensivaste- ja ensihoitopalvelut. Ydintehtäviin sisältyy onnettomuuksien ja tulipalojen ennaltaehkäisytyö, pelastustoiminta ja varautuminen sekä ensihoitopalvelujen tuottaminen Kuopiossa, Suonenjoella ja Varkaudessa. Ensivastepalveluita pelastuslaitos tuottaa koko maakunnan alueella. Suuremmilla paloasemilla lisäalassa, Kuopiossa, Siilinjärvellä ja Varkaudessa henkilöstöä on töissä ympäri vuorokauden ja ollen samalla välittömässä lähtövalmiudessa. Muilla paloasemilla on virka-aikana töissä päätoimista henkilöstöä ja virka-ajan ulkopuolella varallaolossa. Sivutoiminen pelastushenkilöstö osallistuu hälytys- ja harjoitustoimintaan sekä valmiuden ylläpitämiseen varallaolossa.

Hallitusohjelman 3.6.2019 mukaan *"pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan suorituskyky ja voimavarat varmistetaan ottaen huomioon kansalliset ja alueelliset palvelutarpeet. Vahvistetaan pelastustoimen ja siviilivalmiuden tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Pelastusviranomaisten johto- ja tilannekeskuskokonaisuus yhtenäistetään sekä huolehditaan sen kytkeytymisestä muiden viranomaisten johto- ja tilannekeskuksiin. Sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä pelastuslaitosten kumppanina vahvistetaan tunnistamalla myös niiden nykyiset ja tulevaisuuden haasteet sekä erityispiirteet. Uudistetaan pelastuslaki kokonaisvaltaisen selvityksen pohjalta. Hallitus huolehtii koko maan kattavasta paloasemaverkostosta.*

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään maakuntien tehtäväksi. Itsehallinnollisia maakuntia on 18. Maakuntien toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta säädetään erillisellä lailla. Alueiden päätöksenteosta vastaavat suorilla vaaleilla valitut valtuutetut. Asukkaiden osallisuutta ja käyttäjädemokratiaa vahvistetaan.

Mahdollisuus käyttää palveluita yli maakuntarajojen säilytetään. Maakunnat tekevät yhteistyötä keskenään. Erityistason palveluiden turvaamiseksi muodostetaan viisi yhteistoiminta-aluetta. Alueet pohjautuvat voimassaoleviin erityisvastuualueisiin (erva).

Sote- ja pelastustoimen kiinteistöjen tilajohtamista kehitetään kokonaisvaltaisen kiinteistöasiantuntijan ja omistajan aikaansaamiseksi joko alueellisten kiinteistönpitäjien tai valtakunnallisen maakuntien yhteisesti omistaman toimijan pohjalta. Hallitus arvioi valmistelun alkuvaiheessa jatkotoimet. Maakunnilla tulee olla aito mahdollisuus vaikuttaa tilojen hallintaan ja käyttöön.

Pelastustoimen ja ensihoidon tiiviin yhteyden tuoma synnergiaetu turvataan sote-uudistuksessa. Selvitetään ympäristöterveydenhuollon järjestäminen osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta."

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Pohjois-Savon maakunnan väestön kokonaismäärä vähenee, väestö lisääntyy vain Kuopion seutukunnassa. Iäkkäämpien ihmisten suhteellinen osuus maakunnan asukasluvusta kasvaa. Myös maakunnan väestön sairastuvuusindeksi on kasvusuunnassa. Keskimääräiset prosentuaaliset asiointivirrat maakunnassa keskittyvät lisälmeen, Kuopioon ja Varkauteen. Riskianalyysi osoittaa onnettomuusriskien keskittyvän maakunnassa lisälmen, Kuopion, Varkauden ja Siilinjärven alueille. Pelastustoimen järjestelmän on vastattava onnettomuuksia ja siten riskikeskittymissä on oltava uhkia vastaavat, tehostetut pelastustoimen palvelut.

Väestön ikääntyminen ja sairastavuuden lisääntyminen lisäävät ensihoitopalvelujen tarvetta sekä lisäksi ne vaativat onnettomuuksien ennaltaehkäisevältä toiminnalta erityishuomiota ikääntyviin asukkaisiin ja erityisryhmiin eri viranomaisten yhteistyönä. Väestön väheneminen ja vanheneminen sekä hakeutuminen kasvukeskuksiin vaikeuttaa sivutoimisen ja vakinaisen henkilöstön rekrytointia maakunnan pienempien kuntien paloasemille. Pelastuslaitoksen yhtenä haasteena onkin riittävän henkilöstömäärän turvaaminen pienemmille paloasemille.

Palvelujen saatavuuden parantamiseksi ja kehittämiseksi pelastuslaitos toteutti yhdessä sairaanhoitopiirin kanssa moniammatillisen yksikön (hybridiyksikön) käyttöönoton 1.1.2018 lukien. Yksikössä toimii palomies ja ensihoitaja.

Pelastuslaitos käyttää sähköistä viestintää neuvonta- ja valistustoiminnassa sekä rakenteellisen paloehkäisyn että väestönsuojelun ohjeistuksessa. Ilmastopoliittisen ohjelman mukaisesti pelastuslaitos huomioi asiakasneuvonnassa ja muussa valvontatoiminnassaan ympäristönsuojelunäkökohdat ja on ottanut käyttöön mm. pienkohteiden palotarkastustyössä omavalvonnan. Resurssien suunnittelussa huomioidaan vähäpäästöinen kalusto ja pelastustehtävien hoidossa on tavoitteena valita vähiten ympäristöä kuormittava menetelmä. Henkilöstön liikku-mista ohjataan vähäpäästöisten julkisten kulkuneuvojen käyttöön. Kokouksia ja viestintää hoidetaan yhä enemmän omilta työpaikoilta käsin tietotekniikan avulla. Myös henkilöstökoulutusta voidaan järjestää hyödyntäen etäyhteyksiä ja videointimahdollisuuksia.

Pelastusviranomaiset osallistuvat pelastustoiminnan asiantuntijoina Pohjois-Savon maakunnan sekä kuntien turvallisuus- ja valmiussuunnitteluun. Pelastuslaitosten välisen hankintayhteistyö on jatkunut kaluston ja varusteiden hankinnassa toiminnallisten hyötyjen ja säästöjen saamiseksi.

Pelastuslaitoksen edustajat osallistuvat valtakunnallisen pelastuslaitosten kumppanuusverkon toimintaan toimintojen kehittämiseksi, yhdenmukaistamiseksi ja laadun kehittämisen johdosta. Yhteistyötä jatketaan myös Itä-Suomen pelastuslaitosten kesken mm. erilaisten suunnitelmien ja hankkeiden yhteistoteutuksella, ohjeiden ja hälytysvasteiden sekä viestinnän ja johtamisen yhteensovittamisella.

Yhtenä kehittämisen kohteena on pelastuslaitoksen toiminnan johdonmukainen kehittäminen ja sitä tukevien tavoitteiden asettaminen. Tavoitteet ja keinot kuvataan pelastuslaitoksen strategiassa. Strategiaa toteutetaan päivittäisessä työssä sekä mm. tiimien ja johtoryhmän työssä sekä kehityskeskusteluissa. Kuopion strategisten tavoitteiden mukaisesti palveluissa on tavoitteena asiakaslähtöisyys ja ennaltaehkäisyn periaate.

Pelastuslaitoksen toimitiloja uudistetaan peruskorjaamalla ja tarvittaessa paloasemarakennuksia uusimalla sekä riskianalyysin perusteella lisäämällä uusia asemia. Kuopion pääpaloasemalla sijaitsee tilanne- ja johtokeskus, jossa pelastustoimella on käytettävissä tilanne- ja johtokeskustilat sekä varusteet. Tilanhuoneessa voidaan mm. koota, analysoida ja ylläpitää monipuolista tilannekuvaa sekä jakaa tilannekuvaa kunnille sekä muille yhteistyöviranomaisille.

ISTIKE-tilannekeskustoimintaa ylläpidetään yhteistyössä Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon, Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson pelastuslaitoksen kanssa vuoden 2020 loppuun asti. Pelastustoimen uudistuksen myötä maahamme on suunnitteilla viisi pelastustoimen alueellista tilanne- ja johtokeskusta.

Henkilöstön kehittäminen ja työhyvinvointi

Pelastuslaitoksen tavoite on mahdollistaa motivoituneen henkilöstön osaamisen, työn ja työyhteisön aktiivinen kehittäminen. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen henkilöstösuunnitelmassa on esitetty suunnitelmavuosien painopistealueet sekä palveluiden tuottamiseen tarvittava henkilöstömäärä huomioiden tiukka käyttötalousraami. Henkilöstösuunnitelman toteutumisesta seurataan vuosittain laadittavalla henkilöstöraportilla.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on tuottaa monipuolisia sekä asiakaslähtöisiä palveluita, ylläpitää henkilöstön osaamistasoa sekä panostaa täydennyskoulutukseen. Päätoimisen sekä sivutoimisen henkilöstön osaamista kehitetään edelleen koulutuksen ja harjoitusten avulla. Työyhteisössä seurataan henkilöstön osaamista ja tulevia koulutustarpeita muun muassa kehityskeskustelujen avulla. Tavoitteena on kehittää edelleen työyhteisön avointa ja oppimismyönteistä ilmapiiriä, joka edesauttaa myös työhyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Pelastuslaitoksella laaditaan vuosittain työhyvinvointisuunnitelma, jonka toteutumista seurataan mm. työsuojelutoimikunnassa.

Osaamisen vahvistamisen keinoina käytetään perehdyttämistä, työssä oppimista sekä tiimitoimintaan osallistumista, oppisopimuskoulutusta sekä ammatillista täydennyskoulutusta. Alueen oppilaitosten kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä onnistuvien rekrytointien varmistamiseksi. Lisäksi Pohjois-Savon pelastuslaitos on mukana valtakunnallisissa kehittämishankkeissa, joista yhtenä mainintana 1.8.2018 - 31.1.2020 "Työturvallisuus pelastustoimen ja ensihoitopalvelujen uusissa työmuodoissa" –kehittämishanke.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toiminnassa on käynnistynyt 1.1.2019 alkaen koulutus- ja resurssikeskus, jonka tehtävänä on mm. henkilöstön työvuorosuunnitteluun, vuosilomasuunnitteluun, sijaisrekrytointiin sekä sisäiseen liikkuvuuteen liittyvät työtehtävät. Vuoden 2020 tavoitteena on sisällyttää koulutus- ja resurssikeskuksen toimintaan myös sisäisen ja ulkoisen koulutukseen liittyvät kysymykset yhdenmukaisen, tehokkaan ja laadukkaan koulutuksen varmistamiseksi.

Toiminnalliset tavoitteet

2020

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähtävä tavoite	Toimenpiteet
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Kehitetään pelastustoimea kansallisten verkostojen avulla ja osallistamalla kansainväliseen pelastustoimintaan.	Kansainvälinen asiantuntija koordinoi ja kehittää ulkopuolisen avun antamista ja vastaanottamista.
	Ensihoitopalveluita tuotetaan ensihoidon palvelutasopäätöksen ja yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.	Ylläpidetään ja kehitetään ensihoitopalvelun vahvuutta ja valmiutta palvelutasopäätöksen mukaisesti. Ensihoito ja Ensivastepalveluiden toiminnan analysointia suunnitellaan.
	Pelastustoimella ja ensihoitopalvelulla on riskejä vastaavat resurssit ja riittävä palvelukyky koko maakunnan alueella.	Päivitetään riskienarvioinnin tilastotieto-osuudet vuosittain, ja muuttuneiden tietojen arviointi kokonaisuuteen.
	Pelastustoimi seuraa aktiivisesti yhteiskunnan turvallisuuskehitystä sekä ennakoii ja tuottaa tietoa. Suuronnettomuuksiin on varauduttu riskejä vastaavasti.	Huomioidaan toiminnassa kansalliset ohjeet ja riskienarvioinnit. Vastuuhenkilöt toteuttavat tavoitteellisesti suuronnettomuussuunnittelun ja -harjoitukset.
	Sopimushenkilöstö (sopimuspalokunnat, sivutoiminen henkilöstö) on tärkeä osa pelastustoimen järjestelmää.	Toimintakykytestaus ja koulutustoiminta toimivat sopimushenkilöstöllä tavoitteellisesti. Vapaaehtoiset järjestöt osallistuvat harjoituksiin ja yhteistoiminta on sujuvaa.

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähtävä tavoite	Toimenpiteet
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	Edistetään etätyöskentelyä, verkko-opiskelua ja etäkokouksia.	Pelastuslaitos toteuttaa ulkoista ja sisäistä koulutusta verkko-opiskeluna ja kokouksina etäkokouksina.
	Parannetaan tilojen monikäyttöisyyttä ja tehostetaan tilankäyttöä.	Tilojen yhteiskäyttö ensihoitopalvelun kanssa. Uusien tilojen rakentamisessa huomioidaan tehokas tilankäyttö ja kuntien toiminnallisen jatkuvuuden hallinnan tukeminen sekä puhdas paloasema -toiminnalliset periaatteet ja uudet tilaturvallisuusvaatimukset.

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähtävä tavoite	Toimenpiteet
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Pelastuslaitoksen tavoitteena on nolla työtaturmaa.	Työtaturmiin liittyvä läheltä piti -tilanteiden käsittelyprosessi on kunnossa. Johdon sisäinen kouluttaminen.
	Henkilöstön saatavuus turvataan koko toimialueella.	Kehitetään päätoimisen ja sivutoimisen pelastustoimen sekä ensihoidon rekrytointia.
	Pelastustoimen henkilöstöllä on korkeatasoiseen koulutukseen pohjautuva, toiminnan tarpeita vastaava, jatkuvaan osaamiseen arviointiin ja kehittämiseen perustuva osaaminen ja ammattitaito.	Henkilöstön osaamista kehitetään koordinoimalla ja kehittämällä sisäistä koulutusta yhdenmukaiseksi. Pelastustoimen ja ensihoidon tehtäväalueiden henkilöstön osaamista kehitetään synergiaedun vahvistamiseksi. Esimiesten henkilöstöjohtamisen tukeminen ja koulutus.
4.3. Kestävä talous	Tilikauden tulos on valtuuston hyväksymän talousarvion mukainen.	Talousarvion määrärahojen käyttö on suunnitelmallista, seurantaa ja ennustettavuutta parannetaan.

Mittaristo

PELASTUSTOIMINTA	TP 2017	TP 2018	TA 2019	Ennuste 2019	TA 2020
Pelastustehtävät	3 693	4 222	4 000	3 950	4 000
Ensivastetehtävät	1 377	1 395	1 200	1 050	1 400
Yksiköiden toimintavalmiusaika min/sek	11:01	11:43	11:00	11:30	11:00
Yksiköiden yhteenlaskettu henkilövahvuus tehtävässä	5	5	5		5
Palotarkastusten valvontasuunnitelman toteutuminen %					
- valvontakohteet A1-A8 (ei omavalvontakohteet)	102	101	100	98	100
- hoito- ja huoltolaitokset	99	98	100	100	100
- omavalvontakohteet	88	86	100	85	100
Valistus- ja koulutustilaisuuksiin osallistuneiden määrä	37 091	38 998	37 200	39 000	37 200
Paloasematilojen määrä m2	27 720	27 998	27 968	27 968	28 271

ENSIHOITO	TP 2017	TP 2018	TA 2019	Ennuste 2019	TA 2020
Ensihoitotehtävät					
- Kuopio	20 072	19 453	21 200	20 000	23 100
- Suonenjoki	1 959	2 078	2 450	2 000	2 559
- Varkaus	4 964	5 186	5 800	5 650	6 200
Yhteensä	26 995	26 717	29 450	27 650	31 859
Ensihoidon tilojen määrä m2	1 057	1 057	1 057	1 057	1 057

Henkilöstö / Kokonaistyöaika	TP 2017	TP 2018	TA 2019	Ennuste 2019	TA 2020
Vakinaiset	222,2	247	267,5	222	278
Vakinaiset sijaiset	22,5			25	
Väliaikaiset	46,6	47,4	29	49	18,2
Yhteensä	291,3	294,4	296,5	296	296,2
Tehty työaika (htv)	236,9				